

Proœmium.

Doctorem, Decretales hujusmodi diligentius fecimus a recenseri: & tandem pluribus ex ipsis (cum vel temporales, aut sibi ipsis, vel aliis juribus contraria, seu omnino superflue viderentur) penitus rescatis: reliquas, quibusdam ex eis abbreviatis, & aliquibus in toto, vel in parte mutatis, multisque correctionibus, detractionibus, & additionibus (prout expedire vidimus) factis in ipsis, in unum librum, cum nonnullis nostris constitutionibus (in quibus ad correctionem morum, subditorumque b quietem multa statuuntur salubria, fructus uberes Deo propitio in domo Domini allatura, & plurima in judiciis, & extra, frequentata dubia deciduntur) redigi mandavimus, & sub debitis titulis collocari.

Quem librum quinque libris aliis dicti voluminis Decretalium annectendum, Sextum censuimus nuncupari: ut idem volumen senarium c (qui numerus est perfectus) librorum illo adjuncto numerum comprehendens, perfectam in d rebus agendis formam tribuat, & in moribus disciplinam.

Nec sine causa morem Prædecessorum nostrorum (qui cum constitutiones aliquas promulgabant noviter, & eas mandabant sub antiquarum serie situari) omisimus in hac parte servare: hec enim fecimus, ne infinitos libros destrui, & alios non sine maximis dispendiis, laboribus, & expensis de novo fieri oporteret.

Universitati vestræ igitur per Apostolica scripta mandamus, quatenus librum hujusmodi cum multa maturitate digestum, quem sub bulla nostra vobis transmittimus, prompto suscipientes affectu, eo utamini de cætero in judiciis, & in scholis: nullas alias, præter g illas, quæ inseruntur, aut specialiter reservantur in eo, Decretales, aut Constitutiones, a quibuscunque nostris prædecessoribus Romanis Pontificibus post editionem dicti voluminis promulgatas, recepturi ulterius, aut pro decretalibus habituri.

a Nota, quod potestas condendi legem est delegabilis. Doct. Font. b Alias ita: Utrorumque subditorum quietem. c Confule Euclidem, & alios Mathematicos, ex quibus intelliges, cur numerus senarius dicatur perfectus, adde Macrobius lib. 1. cap. 6. in somnium Scipionis. d Al. ita: In Ecclesiasticis rebus agendis. e Hoc. f Nota text. hic juncta superscriptione, quod Scholares, & Doct. simul faciunt universitatem. Dom. Philip. Font. g Nota, quod dictio, Præter, sequens negativam includit. Dom. hic Rom. consil. 328. Font.

SEXTI DECRETALIU LIBER PRIMUS.

TITULUS PRIMUS. DE SUMMA TRINITATE, ET FIDE CATHOLICA.

CAP. UN.

Spiritus Sanctus æternaliter a Patre, & Filio, tanquam ab uno principio, & unica spiratione, procedit. Joan. Andr. Gregorius X. in generali Concilio Lugdunensi. (an. 1273. in Gallia.)

Fideli, ac devota professione fatemur a, quod Spiritus Sanctus æternaliter ex Patre, & Filio, non tanquam ex duobus principiis, sed tanquam ex uno principio: non duabus spirationibus, sed unica spiratione procedit: hoc professa est hæcenus, prædicavit, & docuit, hoc firmiter tenet, & prædicat, profitetur, & docet sacrosancta Romana Ecclesia, mater omnium fidelium, & magistra: hoc habet orthodoxorum Patrum, atque Doctorum Latinorum pariter, & Græcorum incommutabilis, & vera sententia. Sed quia nonnulli propter irrefragabilis præmissæ veritatis ignorantiam in errores varios sunt prolapsi, Nos hujusmodi erroribus viam præcludere cupientes, hoc sacro approbante Concilio, damnamus, & reprobamus omnes, qui negare præsumperint, æternaliter Spiritum Sanctum ex b Patre, & Filio procedere: siue etiam temerario ausu asserere, quod Spiritus sanctus ex Patre, & Filio, tanquam ex duobus principiis, & non tanquam ex uno, procedat.

TITULUS II. DE CONSTITUTIONIBUS.

CAP. I.

Nova constitutio Principis tollit primam contrariam, quamvis id non exprimat. Speciales consuetudines, & statuta rationabilia non tollit, nisi id exprimat. Joan. Andr. Bonifacius VIII. (an. 1301. Romæ.)

Licet Romanus Pontifex (qui jura omnia in scrinio pectoris sui censetur habere) constitutionem c condendo posteriorem, priorem, quamvis de ipsa mentionem non faciat, revocare noscatur: quia tamen locorum specialium, & personarum singularium consuetudines, & statuta, (cum sint facti, & in facto consistent) potest probabiliter ignorare: ipsis, dum tamen sint rationabilia, per constitutionem a se noviter editam (nisi expresse caveatur in ipsa) non intelligitur in aliquo derogare.

a Papa cogitur confiteri. Do. & infidelis deponitur. XL. distinct. si Papa. per gloss. vide Magistrum, & ibi Doct. Theologos l. 1. sent. dist. 11. & 12. Thom. p. 1. q. 36. art. 2. & 4. b alias, a Patre. c Que dicitur, quasi commune statutum, & verbum statuti respicit jus scriptum. 1. dist. 5. cum itaque. secundum Archid.

CAP. II.

Duo sunt dicta. Primum, quod statuta ordinario non ligant probabiliter ignorantes. Secundum, quod statutum Episcopi extra suam dioccesim subditum non ligat. Joan. Andr. Idem.

UT animarum a periculis obvietur, sententiis per statuta quorumcunque ordinario prolatis, ligari nolumus ignorantes: dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina. Statuto Episcopi, quo in omnes, qui furtum commiserint, excommunicationis sententia promulgatur, subditi ejus furtum extra ipsius dioccesim committentes, minime ligari noscuntur: cum extra territorium jus dicenti non pareatur impune.

TITULUS III. DE RESCRIPTIS.

CAP. I.

Rescriptum impetratum ab excommunicato, est ipso jure nullum, & quicquid inde secutum est: nisi in causa excommunicationis, vel appellationis.

Gregorius IX. (an. 1230. Romæ.)

Ipso jure rescriptum, vel processus per ipsum habitus non valeat, si ab excommunicato, super alio, quam excommunicationis, vel appellationis articulo, fuerit impetratum.

CAP. II.

Per clausulam, Quidam alii: possunt soli quatuor conveniri: quorum nomina in primo citatorio exprimentur, ne variationi sit locus. Joan. Andr.

Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi. (an. 1245. in Gallia.)

Cum in multis juris articulis infinitas reprobetur, provide duximus statuendum, ut per illam generalem clausulam, Quidam alii, quæ frequenter in literis nostris inferitur, ultra tres, vel quatuor in judicium non trahantur: quorum nomina in primo citatorio exprimat impetrator: ne locus fraudi forsitan relinquatur, si circa ea possit libere variare.

CAP. III.

Si actor contra verum super pluribus personalibus literas impetrat ad diversos, non valent literæ, nec processus earum: & reo condemnabitur in expensis. Et idem in reo conveniente, vel reconveniente actorem, eodem durante judicio. Joan. Andr.

Idem in eodem.

Dispensatio litium æquitaris compendio volentes, qua possumus industria coarctare, statutum felicis recordationis Gregorii Papæ IX prædecessoris nostri, super hoc editum ampliantes: Decernimus, ut si quis contra alium plures personales movere voluerit quæstiones, non ad diversos Judices, sed ad eisdem super omnibus hujusmodi quæstionibus literas studeat

C c c

impe-

a Doct. hic not. quod Laici ligantur statuto Episcopi in favorem animæ facti. b novit. de Judic. nos inter de purg. can. Font.

impetrare. Quia vero contrarium fecerit, omni commo- do a careat literarum: nec processus habitus valeat per eandem, reo, si eum per ipsas citaverit, vel fatigaverit, in expensis legitimis condemnandus. Reus quoque, si eodem durante iudicio actorem sibi obnoxium duxerit, reconven- tionis beneficio, vel conventionis (si contra eum literas impetrare maluerit) de iure suo debet apud eundem iudices experiri: nisi eos ut suspectos poterit recusare: si- mili poena, si contra hoc fecerit, puniendus.

C A P. IV.

Receptus per literas facultatis, si ad recipientes spectabat recep- tio, ipsorum, & non Papae auctoritate intelligitur esse receptus, nisi in literis aliud esset expressum. Si autem receptio non specta- bat ad eos, tunc Apostolica auctoritate dicitur receptus. h. d. Jo. And. Bonifacius VIII. (an. 1300.)

Cum aliquibus recipiendi alique in Canonicum alicuius Ecclesiae, non obstantibus eiusdem Ecclesiae privilegiis, consuetudinibus, vel statutis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, per nos- tras literas concedimus facultatem: si Canonicorum recep- tio alias in ipsa Ecclesia non spectat ad eos, quibus huiusmo- di literae diriguntur, sed ex earum viribus recipiunt potesta- tem, is qui recipitur, auctoritate Apostolica dignoscitur esse receptus. Si vero Canonicorum receptio alias pertineat ad eandem, non Apostolica, sed recipientium censetur auctori- tate receptus: nisi, quod eum auctoritate nostra recipi- ent, in nostris literis caveatur expresse.

C A P. V.

Rescriptum Papale, quod concedit promotio retentionem pri- morum beneficiorum usque ad beneplacitum Papae, extinguitur mortuo Papae: secus, si ibi dicatur: Usque ad beneplacitum Apo- stolicae sedis. Nec intelligitur tale rescriptum de beneficiis prius non canonice detentis. h. d. Jo. And.

Idem. (an. 1302.)

Si gratiose tibi a Romano Pontifice concedatur, ut bene- ficia b, quae tempore tuae promotionis obtinebas e, posses usque ad suae voluntatis beneplacitum retinere: hu- iusmodi gratia per eius obitum, per quem ipsius benepla- citum omnino extinguitur, eo ipso expirat. Secus autem, si usque ad Apostolicam sedis beneplacitum gratia conceda- tur praedicta: tunc enim, quia sedes d ipsa non moritur, durabit perpetuo, nisi a successore fuerit revocata. Prae- textu vero talis concessionis, quae debet (cum sit ambitio- sa) restringi, ea solum beneficia, quae canonice obtines, potes licite retinere.

C A P. VI.

Vacatio per mortem, & vacatio per renunciationem sunt diverse: & ideo in literis ad beneficia impetratis, uno ex- presso non venit reliquum.

Idem. (an. 1302.)

Suscipitur ab Apostolica sede mandatum, ut ab aliquo beneficii (quod obtinet) resignatione recepta, ipsum alteri conferas & assignes: adimplere non potes, si ille antequam resignet, rebus eximatur humanis: cum non per resignationem vacaverit, sed per mortem: nisi de in- tentione mandantis aliud appareret expresse. Si duo su- per eodem beneficio literas impetrent, primo eorum per illius obitum, qui tenebat, secundo vero per cessionem eiusdem ipsum proponente vacare: secundus, cum bene-

a Hoc est, si virtute primi rescripti adversarius erat in mora, vel in mala fide, vel erat interrupta praescriptio propter secundum rescriptum ad alium, omnes illi effectus percunt. Pbil. Et vi- de c. procedere etiam in delegatis ab inferioribus a Papa. Anch. Pbil. Do. Font. b Quid nomine beneficii intelligatur, vide Doct. in c. cum olim de praebend. & dig. Plura beneficia sine dispensatio- ne tenere licet. inf. cod. tit. gratia Dom. c obtines, possis, &c. d In Codice Barbar. sedes Apostolica.

ficiam ipsum cessione, non morte vacaverit, debet primo in ipsius affectatione praeferi.

C A P. VII.

Licet ignorans beneficium sibi collatum, in impetratione al- terius illius mentionem non fecerit, valent literae: alterum tamen eligeret, si de iure simul teneri non possint. Jo. And. Idem. (an. 1302.)

Gratia, quam super beneficio a sede Apostolica te im- petrasse proponis, vitiosa reputari non debet, quamvis de alio beneficio ab Episcopo tuo antea tibi absenti & ignoranti collato, nullam (cum tempore impetrationis ne- scires) feceris mentionem. Utrumque tamen (si talia sint beneficia, quae simul nequeant de iure teneri) habere non potes: sed eligas, quod ex eis malueris retinere.

C A P. VIII.

Si restituatur quis ad gratiam revocatam, sine alterius pra- iudicio intelligitur restitutus: unde alteri ante restitutionem impetranti, praeferi non debet. Jo. And.

Idem.

Quamvis is, cujus gratia (per quam mandabatur a in- certa Ecclesia provideri sibi de beneficio proxime va- caturum) per nos fuerat revocata, restituatur a nobis denuo ad eandem: non tamen ei, cui post revocationem, & an- te restitutionem praedictas, similis in eadem Ecclesia gra- tia facta fuit (nisi de hoc b expresse dixerimus) anteferi debet. Cum talis restitutio, ubi aliud non exprimitur, intelligatur fieri sine juris praedictio alieni.

C A P. IX.

In literis ad beneficia impetratis inspicitur tempus datae. Un- de per illas beneficium curatum obtinere non poterit, qui licet nunc sit maior, illo tempore minor erat. Jo. And.

Idem.

Si eo tempore, quo tibi de beneficio cum cura, vel sine cura mandavimus provideri, ad obtinendum curatum beneficium idoneam e non habebas aetatem: tibi, licet nunc legitimae effectus sis aetatis, auctoritate literarum huiusmodi (cum tempore datae ipsarum adhuc non esses idoneus) de beneficio curam animarum habente nequa- quam poterit provideri. Beneficium autem sine cura (cum ad ipsum sufficientem tunc aetatem haberes) per eas li- cite poteris obtinere.

C A P. X.

Gratia generalis non praedicitur speciali, & debet facere mentionem de praecedenti privilegio, consuetudine, vel sta- tuto. h. d. Zenze.

Idem.

Si propter tua debita persolvenda, fructus beneficiorum pri- mi anni, quae in tua vacabunt dioecesi, tibi (non obsta- tibus quibuslibet consuetudinibus, privilegiis, vel statutis, per quae nostra impediri posset concessio) usque ad quinquen- nium de speciali gratia concedimus: intentionis nostrae ne- quaquam existit, si fructus huiusmodi Ecclesiae tuae fabricae, vel alteri usui, seu cuicumque singulari personae, de speciali consuetudine, privilegio, vel statuto forsitan debeantur: quod eis per concessionem ipsam (nisi hoc expresse caveatur in d ea) praedictum aliquod generetur.

C A P. XI.

Causae ab Apostolica sede, vel eius Legato committi debent di- gnitatem obtinentibus, vel Canonicatum Ecclesiae Cathedralis. Nec tractari debent, nisi in civitatibus, vel locis insignibus. h. d. usque ad §. Cum vero.

Idem.

a Hodie huiusmodi mandata de providendo omnino sunt sub- lata per Concil. Trident. sess. 24. de reform. c. 19. b nisi hoc, &c. c Quae sit idonea aetas in quolibet ordinato, tradit Panorm. c. sicut inordinata. de praeb. d Papa in beneficalibus praedi- care potest alterius iuri: nam in beneficalibus omnia potest, c. 2. infr. de praeb.

Idem Bonif. VIII. (an. 1302.)

Statutum a, quod circa Judices a sede Apostolica depu- tandos nuper edidimus, cum quaedam contenta in eo, quae pro numerum utilitate credebantur inducta (sicut ex- perientia docuit) tendere dignoscantur ad noxam: sanctio- ne praesenti (quam irrefragabiliter observari mandamus) suadente utilitate, in melius duximus reformandum. San- cimus igitur, ut nullis, nisi dignitate praeditis, aut per- sonatum obtinentibus, seu Ecclesiarum Cathedralium Can- onicis, causae auctoritate literarum sedis Apostolicae, vel Legatorum eiusdem de cetero committantur, nec audian- tur alibi, quam in civitatibus, vel locis insignibus, ubi possit commode copia peritorum b haberi.

Actore, & reo ejusdem dioecesis existentibus, causa committi non debet extra illam, nisi in sex casibus, in quibus tamen non trahetur ultra unam dietam. Et nisi in duobus ultimis casibus impetrans per iuramentum fidem fecerit de illis, re- pelletur a iudice, & in expensis condemnabitur. hoc dicit usque ad §. Cum autem. Dominicus.

§. 1. Cum vero ejusdem civitatis, seu dioecesis fuerint actor, & reus, extra ipsas causa non committatur, nec convenia- tur aliquis eorundem, nisi ab Episcopo contra aliquem de sua dioecesi, vel ab aliquo contra eum, aut contra eius Ca- pitulum, seu contra universitatem civitatis, villae, aut ca- stri fuerit actio dirigenda, vel nisi actor eandem civitatem, seu dioecesim intrare non audens, aut sui adversarii potentiam merito perhorrescens, eum intra ipsas nequeat conve- nire secure, in his quippe casibus extra dictas civita- em, & dioecesim possit contra praedictos causa committi: nullus tamen eorum ultra unam dietam a sede sua dioecesis valeat conveniri. Sed & in duobus ultimis casibus, nisi impetrans de praedicto timore, quem in literis commissionis exprimere teneatur, primo fidem iudici faciat, saltem per proprium iuramentum: Iudex ipse nullatenus in causa procedat, sed partes a sua iurisdictione dimittens, impetran-tem eundem in expensis legitimis alteri parti condemnet.

Actor contra reum diversa Dioecesis debet impetrare Delega- tum, vel in dioecesi rei, vel in alia non propria, nec ultra unam dietam distare. Dominicus.

§. 2. Cum autem actor, & reus civitatum, & dioecesum fuerint diversarum, si actor in civitate vel dioecesi rei iudicem habere recuset, ipsum non in sua, sed in alia civitate, vel dioecesi libere impetrare valeat, reumque trahere ad ean- dem: dummodo locus, ad quem eum traxerit, ultra unam dietam (sicut in casu alio praemittitur) minime sit remotus.

Delegatus nihil debet a partibus recipere, nisi esculentum, & poculentum libere oblatum, quod paucis possit consumi die- bus: vel moderatas expensas, si non sunt pauperes, quando pro necessitate vel utilitate, non malitiose, extra domicilium pergerit. Dominicus.

§. 3. In nullo quoque casuum praedictorum Iudex extra civitatem, seu dioecesim, in quibus deputatus fuerit, citet partes, nec de causa sibi commissa cognoscat: nisi ad id ex- pressus accesserit earundem e assensus: neque alibi, quam intra illas, & personis duntaxat designatis superius, com- mittat d quomodolibet vices suas.

Delegatus nihil debet a partibus recipere, nisi esculentum, & poculentum libere oblatum, quod paucis possit consumi die- bus: vel moderatas expensas, si non sunt pauperes, quando pro necessitate vel utilitate, non malitiose, extra domicilium pergerit. Dominicus.

§. 4. Insuper ut gratis, & cum omni puritate iudicium coram ipso procedat, nullum munus, vel quicquam aliud, nisi forsitan esculentum, vel poculentum meta liberalitate

a Nota appellacione statuti comprehendit jus commune. Font. vid. Conc. Trid. sess. 25. de reform. c. 10. b nomina peritorum, qui intelligantur, vide Archidiacon. in c. ut commiss. infr. de her. c. eorundem. d vid. Bav. in l. multa. ff. de cond. & demonst. & Bald. in l. fin. C. de her. inst. Fwat.

oblatum, quod paucis consumi possit diebus, vel nisi cum ipsum propter causam sibi commissam contigerit extra suum domicilium proficisci, moderatas expensas, recipere ab eis- dem partibus qualitercunque praesumat. Provisurus attente, quod in ipsis expensis modum nequaquam excedat: nec plus ab una parte, quam ab alia exigit, cum commune gerat negotium utriusque: quodque (ubi causae sibi commissae uti- litas, vel necessitas non exegerit) occasionem propter ha- bendas expensas proficiscendi extra domicilium non assu- mat: sed & ubi notabiliter fuerint pauperes a litigantes, etiam pro expensis nil prorsus exigit ab eisdem.

Delegatus, nisi indigeat, non assumat Assessorem: alias de suo illi provideat. Si eget, non suspectum partibus assumet, cum moderato salario a partibus solvendo.

§. 5. Assessorem autem, ut quandoque b faciunt aliqui fraudulenter, nisi eo indigeat, quod conscientiae relinqua- tur ejusdem, sibi nequaquam adjungat: alioquin de suo proprio providere teneatur eidem. Si autem indigeat, ipsum neutri parti suspectum assumens, ei de competen- ti salario, provide moderando ab eo, faciat a partibus communiter provideri.

Delegatus taxare debet salarium Notariorum, nec partici- pare debet cum ipsis, vel Assessoribus in salario. Dom.

§. 6. Notarium vero, vel Notarios, in causa sibi com- missa scribentes, qui ut plurimum in exigendo salario metas rationis excedunt, ut ad ipsius spectat officium, prudenter refrenet: nec cum ipsis, aut cum Assessore pra- tato lucrum participet ullo modo.

Delegatus recipiens aliquid contra prohibitionem huius capituli, tenetur restituere, non obstante dantis remissione. Jo. And.

§. 7. Si quid c autem contra constitutionem praesentem receperit, ad ipsius restitutionem integram teneatur: nul- la eorum, quibus restitutio facienda fuerit, remissione ul- latenus profutura eidem.

Delegatus non debet vocare testes, nisi statu causae requi- rente, & producentis illis administrare debet expensas in ve- niendo, stando, & redeundo. Dominicus.

§. 8. Pro ferendo quoque testimonio (praetextu cuius aliqui alios fraudulenter interdum a iudicibus vocari procurant, ut eos laboribus & expensis fatigent, aut extorqueant ali- quid ab eisdem) nullum ullatenus convocet d: nisi quan- do conditio, & status causae requirent. Sed nec tunc, nisi a producente competentes (vocato pro testimonio venien- do, stando, & redeundo) faciat ministrari expensas.

Gesta contra hanc Decretalem sunt ipso iure nulla. h. d. Et non dividuntur.

§. 9. Quicquid autem contra praemissa, vel eorum ali- quod contigerit attentari, sit ipso iure irritum, & inane.

C A P. XII.

Sola praesentis praesentatio & receptio in Canonicum secundi im- petrantis in eadem Ecclesia, non excludit primum impetrantem a Praebenda vacante tempore suae receptionis, vel post a vacante ante suam receptionem, vel praesentationem: & hoc si per pro- cessum executoris, vel interpositionem decreti pro primo impe- trante affecta extiterat: nisi dolo vel negligentia excluderetur ab eadem. h. d. Dominicus.

Idem. (an. 1302.)

Tibi, qui gratiam in Bituren. e Ecclesia impetrasti a nobis certo executore concessio, qui te in Canoni- cum recipi faceret, & de Praebenda tibi (si qua in eadem Ecclesia tunc vacabat, alioquin de vacatura f proxime)

C c c 2

provi-

a Paupertas excusat ab onere expensarum. Dom. b Jura dis- ponunt super eo quod non fit sepe, sed quandoque, Dom. c Vid. l. si rem §. omnis. ff. de pig. act. d convocent. e Britens. al- Betavens. f Hodie mandata de providendo, & gratias expecta- tivas omnino sustulit Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 19.

provideret: alius similem gratiam, post tuam impetrationem obtinens in eadem, licet prius quam tu suas literas presentaverit, & in Canonicum sit receptus, in Præbenda tempore tuæ receptionis, vel etiam post vacante, ex quo alteri ante tuam receptionem collata non extitit, anteferi non debet. Idem quoque, si ante receptionem tuam in Canonicum vacavisset Præbenda, per processum tui executoris, qui ei, ad quem Præbendæ collatio pertinebat, notificaverat, quod eam volebat per huiusmodi potestatem conferre: aut interdixerat, ne conferret eandem, seu illam suæ reservaverat collationi, præferim cum interpositione decreti affecta: tunc enim tibi, & non alteri debet Præbenda huiusmodi assignari. Quinimo si ante receptionem, & præsentationem etiam tuam Præbenda vacaverit, idem erit censendum, si in huiusmodi gratia tibi facta decretum a nobis fuerat irritum, & inane, quod contra ipsam contingeret attentari. In prædictis itaque casibus debes tu Præbendam vacantem potius, quam impetrator ultimus obtinere: dum tamen dolus tibi non possit, vel notabilis negligentia imputari.

CAP. XIII.

Si primo sub conditione provideri mandatur, & secundus pure impetrans, priusquam veniat conditio, a Papa vel exco-
curatore suo Canonicatum obtineat, in assentione Præbendæ primo præferatur. Joan. Andr.

Idem. (an. 1302. Romæ.)

SI pro te alicui directa fuerint scripta nostra, ut tibi de Canonicatu, & Præbenda Ecclesiæ Bituren. b si ad id accederet Episcopi, & Capituli Ecclesiæ prælibatæ assensus, auctor. Apostol. provideret: alter postmodum impetrans, qui ex collatione Apostolicæ sedis, vel executoris super hoc deputati provisione, priusquam Episcopi, & Capituli prædictorum assensus ad provisionem tibi accederet faciendam, Canonicatum obtinuit Bituren. licet tu interveniente postea prædictorum assensu dicti prioris mandante auctoritate in Canonicum ipsius Ecclesiæ sis receptus, in Præbenda vacante tibi merito anteferatur.

CAP. XIV.

Hæc est solennis Decretalis, & per per Joan. Andr. subtiliter glossata, & potest sic secundum eum summari. Si inter duos impetrantes non appareat prioritas, & c. hæc Decretalis duo membra distinguit, & in secundo subdistinguit. Et partes patens secundum Joan. Andr. licet glossa prima latius summat.

Idem.

DUobus c super provisione simili sibi facienda in eadem Ecclesia literas a nobis obtinentibus una die, certis eis executoribus deputatis, si non appareat, quis primo impetraverit ex eisdem, is eorum, cui Canonicatum contulimus, est in Præbenda præferendus alteri, qui a nobis Canonicatum non extitit assensus: licet priusquam alius eis, ad quos spectat Canonicorum receptio, & collatio Præbendarum, suas presentaverit literas, & ab eis in Canonicum sit receptus. Si vero neutri eorum, vel utrique Canonicatum contulimus, tunc (ex quo in gratia sunt æquales) is, qui primo presentaverit, erit potior in Præbenda. Quod si forsitan ambo simul in præsentando concurrant, hi, ad quos (ut præmittitur) spectat Canonicorum receptio, & collatio Præbendarum, vel eorum major pars ex eis alterum, quem voluerint, eligere teneantur: quo electo alius omnino careat impetratis: nisi ex tenore literarum ipsius expresse appareat, quod utrique ipsorum voluerimus providere.

CAP. XV.

Omnes indulgentiæ concessæ a Bonifacio, vel suis Prædecessoribus, Clericis, de percipiendis perpetuo fructibus suorum bene-

a Quoque. b Biterensis. c Meminisse semper oportet eorum, que sancivit. Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 19.

ficiozum in absentia, sunt revocate. Et proficetur Papa, se illas in posterum non daturum. Joan. Andr.

Idem.

QUIA per ambitiosam importunitatem potentium tan-
nos, quam nonnulli prædecessores nostri Romani Pontifices indulgentias perpetuas multis concessimus de percipiendis fructibus beneficiorum suorum, distributionibus a quotidianis duntaxat exceptis, sive in scholis essent, sive in Ecclesiis suarum altera residerent, aut in Romana curia moram traherent, seu alio certo loco, vel etiam ubicunque: ex quo insolentia oriuntur vagandi, & dissolutionis præparatur materia, minuitur cultus divinus, quem desideramus augeri, & officium plerumque, propter quod beneficium Ecclesiasticum datur, omittitur: Nos volentes emendare præterita, & quantum possumus, adversus futura cavere, omnes huiusmodi, & similes indulgentias personis, non Ecclesiis, vel dignitatibus datas penitus revocamus, & earum concessionem nostris volumus exulare temporibus. Quodque nobis licere non patimur, nostris successoribus indicamus.

TITULUS IV.
DE CONSUETUDINE.

CAP. I.

Prætextu consuetudinis etiam jurata, vel quocumque tempore observata, non potest quis nisi unicum personatum, dignitatem, vel aliud perpetuum officium, simul cum Canonicis, & Præbendis, in aliqua Ecclesia absque dispensatione sedis Apostolicæ obtinere, vel jam obtenta tenere: & contra præsumptum, irritum est omnino. Joan. Andr.

Bonifacius VIII. [an. 1296. Romæ.]

CONSUETUDINEM b, quam in vestra Ecclesia servatam asseritis tanto tempore, quod in contrarium memoria non existit: videlicet, quod ipsius Ecclesiæ Canonicis duos personatus, aut duas dignitates, vel præposituras, seu administrationes, aut duo officia, vel eorum alterum cum reliquo insimul, & Præbendam possint in ea licite absque dispensatione sedis Apostolicæ obtinere; corruptelam (cum sacris sit inimica canonibus, & de ambitionis radice processerit) merito reputantes, eam auctoritate Apostolica reprobamus, eoique ad ipsius observantiam etiam iuramento firmata extiterit [cum iuramentum iniquitatis vinculum non existat] decernimus non teneri: Statuentes, ut cum unum officium vix digne valeat aliquis adimplere, nulli liceat de cætero, nisi unicum personatum, vel dignitatem, aut præposituram, sive administrationem, vel officium perpetuum, quocumque nomine censeantur c, cum Præbenda insimul absque dispensatione dictæ sedis in eadem Ecclesia obtinere, vel jam obtenta d tenere. Quod si a quoquam secus præsumptum fuerit, irritum sit omnino.

CAP. II.

Non valet consuetudo, quod ab officiali Episcopi ad Episcopum appelletur. Joan. Andr.

Idem.

NON putamus illam consuetudinem, quocumque tempore de facto servatam, consonam rationi, quod ab Officiali Episcopi ad eundem Episcopum valeat appellari: ne ab eodem ad seipsum (cum sit idem auditorium utriusque) appellatio interposita videatur.

CAP.

a Appellatione fructuum veniunt manualia, ut annotant Doct. Do. Four. b Vide Conc. Trid. sess. 7. de reform. c. 2. & 4. & sess. 24. de reform. c. 17. c al censeatur. d Constitutio antiqui juris declaratoria extenditur ad præterita, etiam si contra se habeat consuetudinem, dummodo declarat illam non valere. Dom. Pb. Font.

CAP. III.

Valet consuetudo præscripta, quod Episcopus in inquirendo, puniendo, & corrigendo subditorum excessus, sui Capituli consilium requirere non teneatur. Joan. Andr.

Idem. (an. 1297.)

NON est [dum tamen alias sit præscripta canonice b] consuetudo, quam allegat Episcopus, reprobanda, quod in inquirendis c, puniendis, & corrigendis subditorum excessibus, consilium sui Capituli requirere minime teneatur.

CAP. IV.

Per rescriptum Apostolicum, quo de Præbenda primo vacatura mandabatur alicui provideri, laudabilis illius Ecclesiæ consuetudo non tollitur: hinc est, quod si tibi est consuetudo, quod antiquiores Canonici vacantes Præbendas possint optare gradatim: illo non obstante mandato, poterit antiquior vacantem optare Præbendam: & expectatis per XX. dies optare volentibus, executor de non optata providebit eidem. Si autem Præbendam vacantem in curia Papa conferret, tunc illam antiquior optare non poterit. Joan. Andr.

Idem.

CUM in tua d Ecclesia (in qua consuetudo habetur, quod antiquiores Canonici gradatim meliores, si voluerint, possint, cum vacante, per se, vel per alios optare Præbendas) provideri mandamus alicui de Præbenda, nulli alii de jure debita, proximo inibi vacatura: huiusmodi non obstante mandato poterunt ipsi antiquiores juxta consuetudinem eandem optare, cum Præbenda vacabit: & illa, quæ optata non fuerit [si nulli sit debita] erit illi, pro quo scripsimus, conferenda. In Præbendis vero sed. Apost. vacantibus, cum de ipsis per Rom. Pontif. ordinatur, locus prædictæ consuetudini non existit. Ne autem prætextu ejusdem consuetudinis provisiones auctoritate Apostolica faciende ultra debitum differantur: statuimus, ut executores super ipsis provisionibus deputati optare volentes, per viginti dies duntaxat e expectent: quibus elapsis libere in non optatis ad exequenda sibi mandata procedant, præfata consuetudine non obstantem.

TITULUS V.
DE POSTULATIONE PRÆLATORUM.

CAP. I.

Si quis eligat postulando, vel postulandum, vel in postulandum: vel postulat eligendo, vel eligendum, vel in eligendum: talis electio, vel postulatio est irrita ipso jure. Si autem dicat, Eligo, & postulo, prout melius de jure valere potest, idem: nisi probabiliter dubitaverit, an esset eligendus, vel postulandus: & tunc consensus tempore eligat alteram viam, electionis scilicet, vel postulationis: qua electa, ad alteram redire non poterit. h. d. Joan. Andr.

Bonifacius VIII. (an. 1297.)

PERPETUO prohibemus edito, ne sub aliqua ex his formis, quas perniciose curiositas adinvenit, Eligo postulando, & Postulo eligendo: aut, Eligo postulandum, seu Postulo eligendum: cum nec vera electio, nec vera postulatio resultet ex ipsis, quin sibi potius invicem adversentur: aut sub illis verbis g, Eligo in postulandum, vel Postulo in eligendum: cum rem imperfectam significare noscantur: ad faciendas electiones, vel postulationes de cætero procedatur, si secus actum fuerit, eo ipso irritum decernentes. Sub ea etiam forma, Eligo, & postulo, prout potest melius de jure valere

a Vid. de consuet. c. fn. Dom. b al. legitime. c al. requirendis. d Vid. cap. 2. de don. & nota, quod Ecclesia dicitur esse prælati, quod intellige quoad administrationem, quia prælati non est dominus. e de ditione, duntaxat, vide Archid. in c. statutum §. in nullo sup. de res. & Bart. & Alex. in l. 1. ff. si quis iudic. non obt. f al. seu postulando, al. vel. g dictio, verbis, deest in manuscr. Cod.

[cum incertitudinem contineat] quenquam postulari, vel eligi prohibemus: statuentes, quod contra factum fuerit, viribus omnino carere, nisi quando probabiliter dubitatur, utrum quis sit eligendus, vel potius postulandus: quo casu is, qui sic postulatus fuerit, aut a electus, consensu tempore viam electionis, vel postulationis (ne in incerto vagetur) eligere necessario teneatur, redeundi ad aliam b (postquam unam elegerit) sibi licentia penitus interdicta.

TITULUS VI.
DE ELECTIONE, ET ELECTI
POTESTATE.
CAP. I.

Si aliquid opponatur contra provisionem, electionem, vel postulationem factam ad personatum, dignitatem, vel canonicam, in personam vel formam: & ab hoc fuerit appellatum ad Papam: appellans, & defendens, & quorum interest, a die objectionis, intra mensem arripiant iter eundi ad Papam. Joan. Andr.

Innocentius IV. in Concilio generali Lugdun.

(an. 1245. in Gallia.)

STATUIMUS, ut si quis electionem, postulationem, vel provisionem factam impugnatur, in formam c obiciens aliquid, vel personam, & propter hoc ad nos appellari contigerit: tam is, qui opponit, quam qui defendit, & generaliter omnes, quorum interest, & quos causa contingit, per se, vel per procuratores ad causam instructos, ad sedem Apostolicam a die objectionis iter arripiant intra mensem.

Si pars altera expectata per XX. dies post adventum alterius non venerit, in negotio procedatur. Joan. Andr.

§. 1. Sed si pars alia d non venerit per viginti dies post adventum alterius expectata, in electionis negotio, non obstante cujusquam absentia, sicut de jure fuerit, procedatur. Hæc autem in dignitatibus, personatibus, & canonicis observari volumus, & mandamus.

Non probans quod in formam opponit, condemnatur parti alteri in expensis: non probans quod obicit in personam, est a beneficiis triennio suspensus, & perpetuo privatus, si se interim ad illa miscuerit. Hæc pæne locum non habent, si legitime pateat eum calumniosum non fuisse. Joan. Andr.

§. 2. Adicientes, ut qui plene non probaverit, quod in formam opponit, ad expensas, quas propter hoc pars altera e se fecisse docuerit, condemnatur. Qui vero in probatione defecerit ejus, quod obicit in personam, a beneficiis Ecclesiasticis triennio noverit se suspensum: ad quæ si intra illud tempus propria temeritate se ingesserit, eis ipso jure perpetuo sit privatus, nullam super hoc de misericordia spem, aut fiduciam habiturus, nisi manifestissimis constiterit documentis, quod ipsum a calumniæ vitio causa probabilis, & sufficiens excusaret.

CAP. II.

Vota conditionalia, & alternativa, & incerta in electionibus reprobantur, & habentur pro non adjectis, & recidunt in pure consentientes. Joan. Andr.

Idem.

IN electionibus, & postulationibus, ac scrutiniis, ex quibus jus oritur eligendi, vota conditionalia, alternativa, vel f incerta penitus reprobamus: statuentes, ut huiusmodi votis pro non adjectis habitis, ex puris con-

a Alit. & electus, quam electionem glossa agnoscit in verbo, sic. b Vid. c. ut quis duas. infr. tit. prox. l. cum qui duob. ff. de acquir. her. Font. c Ille dicitur impugnare actum, qui opponit aliquid contra formam actus, vel contra personam, in cujus commodum dirigitur executio actus. Vid. gl. in c. personas. sup. de app. d alia vel altera, e adversa. f & incerta.